

# ישיבת דרישה

## ארבע פרשות, ועוד אחת מהלך התיקון והגאולה בין פורים לפסח

מה הקשר בין פורים לפסח? לפעמים נדמה שאין שני חגים שונים ומרוחקים זה מזה. תנועות הנפש שחגים אלו מעוררים בנו ופותחים בעולם נראות כמעט הפוכות: אם פורים מבקש מאיתנו השתלהבות, פסח מבקש דקדוק והתכנסות.

ארבע הפרשיות המיוחדות שאנחנו קוראים בתקופה זו של השנה – שקלים, זכור, פרה והחודש – עוטפות את פורים ופסח, וממסגרות אותם באופן שקורא לנו למבט נוסף ועיון מעמיק. בשיעור זה, נבחן מחדש את הקשר בין פורים לפסח ונזהה את התנועה שמחברת ביניהם ומובילה אותנו לתיקון ולגאולה.

### מהלך השיעור

1. נקרא שוב מתוך מגילת אסתר, כדי ליצור חיבור ראשוני בין האירועים המתוארים במגילה לתאריכים בהם התרחשו – בניסן, בסיוון ובאדר
2. נחלק את השנה לשני מקטעים, מפסח לפורים ומפורים לפסח, מתוך המגילה ומתוך המדרש.
3. נתחיל להתוות חיבור בין שני המקטעים, דרך תורה של רבי נחמן בליקוטי מוהר"ן
4. נעמיק במהלך שמזמנות לנו ארבע הפרשיות בתקופה בין פורים לפסח, דרך ה"שפת אמת"
5. נמשיך מתוך ה"שפת אמת" ונחבר מחדש את שני המקטעים לתהליך רוחני שלם, מפסח לפורים ושוב לפסח.

### א. אסתר ג' ה-יב

### ב. אסתר ד', א – ה', א

### הסבר המקור

סיפור המגילה נמתח למעשה על פני אחד עשר חודשים, מהטלת הפור בניסן של השנה ה-12 למלוכתו של אחשוורוש, דרך מפלתו של המן ועלייתו של מרדכי, דרך אגרת המלך השניה שנתנה בכ"ג סיוון והתירה ליהודים לעמוד על נפשם, ועד ההצלה הגדולה ב"ד וט"ו באדר.

### שאלות לדיון

1. כיצד לדעתכן חוו היהודים בשושן וברחבי מלכות אחשוורוש את התקופה בין אותו חג הפסח בו נתנה הגזירה ועד ימי הפורים באדר? וכיצד חוו את התקופה מפורים ועד פסח?

### ג. ספרי דאגדתא על אסתר (מדרש פנים אחרים (בובר), נוסח ב, פרשה ד)

### הסבר המקור

מהתאריכים המוזכרים במגילה יוצא ששלושת ימי תענית אסתר המקורית חלו ממש בפסח – ב"ד, ט"ו וט"ז בניסן. המדרש מזהה כאן דיסוננס, ומרחיב את דו-השיח בין מרדכי ואסתר. מרדכי כמעט זועק כאן – איך אנחנו יכולים לבטל ימים קדושים וחשובים כאלו, ימים מדאורייתא, ולצום בחודש ניסן בניגוד לדינים שנמסרו לנו? תשובתה של אסתר מגלה את העומק והמהות שבתענית הזו: ביטולה הוא קיומה. דווקא ביטול המצווה הוא זה שעשוי להביא לרחמי שמיא ולהמשכיות עם ישראל. אסתר מותחת קשר בין עצם קיומו של עם ישראל לבין קיומה של התורה. היא מקשה: "אם אין ישראל, למה תורה", ובכך מכוונת אותנו לקשר נוסף בין פורים לפסח – עם ישראל נותן משמעות לתורה ומקיים אותה בעולם.

## שאלות לדיון

1. מה שורש המתח המתואר במדרש בין מרדכי לאסתר?
2. איזה ערך מבקש מרדכי לקיים, ואיזה אסתר?

## ד. שבת פ"ח ע"א

### הסבר המקור

בין חג הפסח לשבועות יש קשר ברור. בפסח יצאו בני ישראל ממצרים, ובשבועות קיבלו את התורה במעמד הר סיני. שבעת השבועות שבתווך יוצרים לנו מסגור מאוד ברור של התהליך שאנחנו אמורים לעבור, ממדרגה של חירות גשמית בלבד למדרגה של חירות פנימית אמיתית בה אנחנו ראוים לקבל את התורה.

ובכל זאת, הגמרא מראה שהתהליך הזה אינו תהליך שלם. לפי הגמרא, יציאת מצרים ומתן תורה נכפו על בני ישראל, שלא מרצונם. כל עוד עם ישראל נשאר במקום הזה, היה פגם בעבודת ה' שלנו. בפורים, עם ישראל קיבל על עצמו מחדש את התורה, וכך הגיע לעולם תיקון למתן תורה. אם כך, הדרך לקבלת התורה השלמה והאמיתית מתחילה בניסן, ביציאת מצרים ובפסח, עוברת בסיוון, במתן התורה, ונשלמת באדר, בחג הפורים – כמעט בדיוק כמו בסיפור המגילה. וכמו בסיפור המגילה, השנה מתחלקת לנו לשני חלקים, מפסח ועד פורים ומפורים ועד פסח: תקופה שבה העולם חסר משהו, ותקופה שבה התיקון הגיע לעולם ויכול להתממש.

## שאלות לדיון

1. לפי המדרש במסכת שבת, ולפי מה שלמדנו עד עכשיו, מהי מערכת היחסים בין פורים לפסח? נסו לדייק אותה ולאפיין אותה.
2. מה דומה, לדעתכן, בין האופן שבו מתוארת כאן התקופה בין פסח לאדר לבין האופן בו תיארה אותה מגילת אסתר? מה שונה?
3. נסו לדמיין את העולם, ואולי אפילו את הקב"ה, בתקופה שבין מעמד מתן תורה, וההחמצה שבו, לבין התיקון וההשלמה בפורים (אלפי שנים אחר כך). נסו להמשיך ולדמיין מה השתנה בעולם אחרי התיקון של פורים ועד פסח ושבועות שאחריו. איזו תנועה חדשה באה אז לעולם?

## ה. ליקוטי מוהר"ן תניינא ע"ד

### הסבר המקור

רבי נחמן מברסלב רואה בפורים ובפסח שני צדדים של אותה התנועה, ומתחיל לצייר ולהתוות אותה, אבל לא מפרט כיצד פורים הוא דרך לפסח, מלבד רמז אחד: ההתייחסות לפרשת פרה, אותה קראנו בשבת שאחרי פורים.

## שאלות לדיון

1. מה אתן מבינות מהרמז הזה של רבי נחמן? כיצד עשויה פרשת פרה להכין אותנו למעבר מפורים לפסח?

## ו. משנה מגילה, פרק ג' משנה ד

### הסבר המקור

במשנה במסכת מגילה, מוצגת פרשת פרה כחלק מרצף של קריאות מיוחדות, הנקראות בשבתות שעוטפות את פורים ופסח. המשנה קושרת בין ארבע הקריאות לכדי מהלך אחד, מעגנת אותן לארבע שבתות מסוימות, וכך ממסגרת בעזרתן את התקופה בין פורים לפסח.

המשנה ממשיכה ומחברת בין ארבע הפרשיות לראשי חודשים ומועדים אחרים בשנה, בהם יש עניין מיוחד בזמן שבא לידי ביטוי בקריאה מיוחדת בתורה ובהפטרה מיוחדת העוסקת בעניינו של הזמן ולא בנושאים שעולים מפרשת השבוע. כך, היא רומזת לנו שגם בתקופה הזו בשנה, המסומנת בעזרת ארבע הפרשיות, יש מימד מיוחד בזמן שבו ראוי שנעסוק ונעמיק.

## ז. שפת אמת על ויקרא, "החודש", תרל"ד

## ח. שפת אמת על ויקרא, לשבת הגדול, תרל"ב

## ט. שפת אמת על ויקרא, לשבת הגדול, תרל"ד

### הסבר המקור

ה"שפת אמת" מזהה בארבע הפרשיות האלו ארבע בחינות – ארבעה שלבים שמובילים אותנו מפורים לפסח ומאפיינים, סוף סוף, את התקופה הזו.

בשלב הראשון, לקראת פורים, מתעורר בנו רצון אישי עז להתקרב לקב"ה, שבא לידי ביטוי בין היתר בהתנדבות ובנדבה של פרשת שקלים. ה"שפת אמת" מזהיר אותנו שההתעוררות הפנימית עוד לא מספיקה, ולא יציבה מספיק. בשלב השני, עם התעוררות היצר הטוב, מתעורר גם היצר הרע שמביא איתו את הספק – את עמלק. אם נזכור את עמלק ונמחה את הספק ואת התערובות מהלב שלנו, נגיע לשלב השלישי – בירור האמת וההגעה לטהרה, אותה מאפשרת ומסמלת הפרה האדומה. מתוך התנועה שלנו והרצון להתקרב לקב"ה, שזיקקנו וניקינו מספקות ותערובות, נוכל להגיע לשלב הרביעי – להיפתח לרצונו של הקב"ה ולקבל ממנו, כדי שיוציא אותנו ממצרים.

ה"שפת אמת" מתאר כאן שתי תנועות, שמשתלבות זו בזו (כמו ריקוד) בתקופה הזו של השנה. מצד אחד, אנחנו מביאים מעצמנו, ומלמטה למעלה מבקשים להתקרב לקב"ה. מהצד השני, אנחנו מכינים את עצמנו ונפתחים לקבל מהקב"ה.

ה"שפת אמת" מחבר את המהלך של ארבע השבתות האלו למהלך רחב יותר, אותו הוא מביא מתורתו של סבא שלו. שבת "הגדול", השבת האחרונה לפני פסח, היא לא רק השבת החמישית המוזכרת במשנה, ולא רק סופה של הדרך בין פורים לפסח. היא חותמת תהליך רחב בהרבה, הנבנה צעד-צעד, מדרגה מדרגה, לאורך כל שבתות השנה.

שבת "הגדול" מביאה לעולם גאולה, אבל זו מתאפשרת רק בזכות העבודה העצמית שאנחנו עושות לאורך השנה, מפסח לפורים ולפסח שוב. בפסח אנחנו מקבלות שפע גדול מהקב"ה, שהוא הרבה מעבר למה שמגיע לנו – יציאת מצרים, חירות עמוקה, כפיית ההר כגיגית ומתן התורה. בפורים, מאיר בעולם הרצון הגדול שלנו, מתוכו אנחנו בוחרות לקבל מחדש את מה שניתן לנו ולקבל על עצמנו עול מלכות שמיים – הפעם מבחירה ומרצון.

### שאלות לדיון

1. בתחילת השיעור חילקנו את השנה לשני מקטעים – תקופת החוסר בין פסח לפורים ותקופת התיקון בין פורים לפסח. האם התורה שמביא כאן ה"שפת אמת" בשם סביו מיישבת עבורכן את הדיסוננס בין שתי התקופות?

2. ה"שפת אמת" משווה בין שבת "הגדול" לשבת תשובה, ערב יום כיפור. מה מעוררת אצלכן ההשוואה הזו? מה לדעתכן היא מבקשת מאיתנו בתקופה הזו בשנה?